

ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତରେ ମହାପର୍ବ ମହାକୁଷ୍ଣ

ଆମ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବନାରେ
କୁମ୍ଭ ଏଇ ବ୍ୟାପକତା ଶବ୍ଦକୁ
ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥାଏ ।
ଦେବାସୁରଙ୍କ ଦାରା କ୍ଷୀର ସମୁଦ୍ର
ମହୁନ ଦାରା ଧନୁତ୍ରଙ୍କ ହସ୍ତରୁ
ପ୍ରାସ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅମୃତ କୁମ୍ଭକୁ
ଲୁହ ପୁତ୍ର ଜୟତ କାଳ ରୂପରେ
ଅଞ୍ଚରେ ଧରି ପଳାଯନ କରୁଥିବା
ବେଳେ ପବିତ୍ର ଗଜାନଦୀ କୁଳରେ
ଅବସ୍ଥିତ ଯେଉଁ କେତୋଟି ସ୍ଥାନରେ
ସେଥିରୁ ବୁନାଏ ଲେଖାଁ ପଡ଼ି
ଯାଇଥିଲା ସେହି ସେହି ପବିତ୍ର
ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ କୁମ୍ଭମେଳା ପୁରାଣ
ପୁଗରୁ ଏଯାବତ ପ୍ରକଳିତ ହୋଇ
ଆସୁଛି । ସେହି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କ
ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ସ୍ଥିତ ଗଜା
ପ୍ରମୁନା ସରସ୍ଵତୀ ନଦୀର ପବିତ୍ର
ମନ୍ଦିଳନ ସ୍ଥଳ (ସଙ୍ଗମ) ତୀର୍ଥ
ପ୍ରୟାଗରାଜ ଅନ୍ୟତମ । ଏହା
ବ୍ୟତିତ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ନୟିକ ଓ
କଳିକିତାର ସାଗରସଙ୍ଗମ ଗଜା
ସାଗର ୩୦ରେ ମଧ୍ୟ ଆୟୋଜିତ
ହୋଇ ଆସୁଛି । ପ୍ରତି ୧୨
ବର୍ଷରେ ଥରେ କୁମ୍ଭ ମେଳା
ଆୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ । ଏହିପରି
ଛାଇଅଟି ବାର ବର୍ଷାରେ କୁମ୍ଭ ମେଳାକୁ
ଅର୍ଦ୍ଧ କୁମ୍ଭ ଏବଂ ବାର ଗୋଟି ବାର
ବର୍ଷାରେ କୁମ୍ଭ ଅର୍ଥାତ ମୋଟ ୧୪୪
ବର୍ଷରେ ମହାକୁମ୍ଭ ପଢ଼ିଥାଏ ଓ
ଏହାକୁ ବାରୁଣୀ ଯୋଗ କୁହାଯାଏ
। ଯେତେବେଳେ କି ଏହି ଦୂର୍ଲଭ
ଯୋଗ ପଢ଼ିଥାଏ ସେତେବେଳେ
ଗୋଟିଏ ରାଶି କୁମ୍ଭରେ ସର୍ବାଧୁକ
ଗ୍ରହ ଅବସ୍ଥାନ କରି ସମଗ୍ର
ସଂସାରକୁ ଶୁଭଫଳ ପ୍ରଦାନ
କରିଥାନ୍ତି ବୋଲି ଆମ ସନାତନ
ଧର୍ମର ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମାନ୍ୟତା ରହି
ଆୟୀଥାନ୍ତି ।

ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ଚାଲିଥିବା ବେଳେ
ଉଚ୍ଚ ଭାଣ୍ଡରୁ ଚାରିଟୋପା ଅମୃତ
ଚାରୋଟି ସ୍ଥାନ ପ୍ରୟାଗରାଜ,
ହରିଦ୍ୱାର, ଉଞ୍ଜେନ ଓ ନାଶିକରେ
ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଏବେ ସେହି
ଚାରୋଟି ସ୍ଥାନରେ କୁମ୍ଭମେଳା
ଅନୁଷ୍ଠାତ ହେଉଛି । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ
ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁସାରେ ମହାକୁମ୍ଭ
ସ୍ଥାନଦ୍ୱାରା ପାପ କ୍ଷୟ ହୁଏ, ଏହା
ମୋକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତିର ମାର୍ଗ । ଜ୍ୟୋତିଷ
ଶାସନତରେ ମଧ୍ୟ ମକର
ସଂକ୍ରାନ୍ତିତାରୁ ମହା ଶିବରାତ୍ରି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ମହାକୁମ୍ଭ ସ୍ଥାନ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ,
ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ଶକ୍ତିରେ
ବିକାଶ ଘଟାଏ । କାରଣ ଏହି
ସମୟରେ ବୃଦ୍ଧବ୍ୟକ୍ତି ବୃକ୍ଷ ରାଶିରେ
ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି ଏବଂ ମକର
ରାଶିରେ ରହିଥାନ୍ତି ରବି ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଫଳରେ ପ୍ରୟାଗର ବାୟୁମଣ୍ଡଳ
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ
ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା । ଉଚ୍ଚ ଓ ଶୁଦ୍ଧିକୁମାନେ
ଗଙ୍ଗାର ଜଳ, ବାୟୁମଣ୍ଡଳ ତଥା
ସମ୍ବ୍ରଦ୍ଧ ଅଞ୍ଚଳରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିର
ସରା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ତେଣୁ
କୁମ୍ଭ ମେଳାରେ ଯୋଗ ଦେଲେ
ସ୍ଵତଂ ମାନସିକ, ଶାରୀରିକ ଓ
ବୌଦ୍ଧିକ ଅଭିଭୂତି ହୋଇଥାଏ ।
ଏହା ହିଁ ମୋକ୍ଷର ମାର୍ଗ । କୁମ୍ଭ
ସ୍ଥାନର ଶୈଖ ଦିବସ ହେଉଛି
ମୌନୀ ଅମାବାସ୍ୟା । ଏହି ଦିନ
ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନା କରିଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମ ।
ତେଣୁ ମୌନୀ ଅମାବାସ୍ୟାର
ସ୍ଥାନରେ ମିଳେ ଅମାପ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ
ଶକ୍ତି । ମହାକୁମ୍ଭ ସମୟରେ
ପ୍ରୟାଗଠାରେ ବ୍ରହ୍ମ-ବିଷ୍ଣୁ-ମହେଶ୍ୱର
ଓ ସକଳ ଦେବ, ସମସ୍ତ ବେଦର
ମିଳନ ଘଟିଥାଏ । ଗଙ୍ଗାର ପବିତ୍ର
ଜଳ ମଧ୍ୟ ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି
ସମୟରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା
ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମନେ ହୁଏ । ତେଣୁ

ଗଙ୍ଗା ବୁଡ଼ି ଫଳରେ ଅମୃତର ସ୍ଥାଦ
ଅର୍ଥାତ ଏଶ୍ଵରିକ ସରାର ଉପଲବ୍ଧି
ମିଳେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ।
ପୌରାଣିକ ମନେ ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ
ଓ ମୋକ୍ଷ ପୁରୁଷାର୍ଥ ଅଟେ ।
ଏଥମଧ୍ୟ ଅର୍ଥ ଓ କାମ ଲୋକିକ
ଏବଂ ଧର୍ମ ଓ ମୋକ୍ଷ ପାରଲୋକିକ
ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ପାଇଁ ଉଦିଷ୍ଟ । କୁମ୍ଭସ୍ଥାନ
ଏହି ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳ ପ୍ରଦାନ
କରିଥାଏ । କୁମ୍ଭପରିବରେ
ବିଧୁବିଧାନ ପୂର୍ବକ ସ୍ଥାନ ଓ ଦାନ
ଆଦି କଲେ ଶତ ଅଶ୍ଵମେଧ ଯଞ୍ଜର
ଫଳପ୍ରାସ୍ତ୍ର ତଥା ପରଲୋକ ମୁକ୍ତି
ଅମୃତର ପ୍ରାୟି ହୁଏ । ଆମ ଶାସ୍ତ୍ର
ଅନୁସାରେ ବୃହସ୍ତତି ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସିଂହ
ରାଶିରେ ଥିଲେ ତ୍ୟକେଶୁର
ନାସିକ, ବୃହସ୍ତତି ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଛା
ରାଶିରେ ଥିଲେ ଉଜୟନା, ବୃହସ୍ତତି
ବୃକ୍ଷ ରାଶିରେ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନକ
ରାଶିରେ ଥିଲେ ପ୍ରୟାଗ ଆହ୍ଵାନ,
ସୂର୍ଯ୍ୟ ମେଷ ରାଶିରେ ଥିଲେ
ହରିଦ୍ଵାର, ବୃହସ୍ତତି ବୃକ୍ଷ ରାଶିସ୍ଥ
ହୋଇଥିବା ସମୟରେ, ରବି ଓ
ଚନ୍ଦ୍ର ମନକ ରାଶିରେ ପ୍ରବେଶ
କଲେ ମାଘ ମାସ ଅମାବାସ୍ୟାରେ
ମହାକୁମ୍ଭ ଯୋଗ ପଡ଼େ । କୁମ୍ଭ
ମେଳା ୪ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଏ ।
ଯଥା- କୁମ୍ଭ, ଅର୍ଧ କୁମ୍ଭ, ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭ
ଏବଂ ମହାକୁମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏହି
ସବୁ କୁମ୍ଭ ମେଳା ଗ୍ରାହକଙ୍କ
ଅନୁସାରେ ଆଯୋଜିତ କରାଯାଏ ।
କୁମ୍ଭ ମେଳାର ଆୟୋଜନରେ
ବର୍ଷର ସମୟ ମଧ୍ୟ ବହୁତ
ମହତ୍ତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଜାନୁଆରୀରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ୨୭ ଫେବୃଆରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶେଷ ହେବା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ୨୦୧୩ ରେ ପ୍ରୟାଗରାଜ ଠାରେ ମହାକୁନ୍ୟ ଆଯୋଜିତ ହୋଇଥିଲା । ୧୭ ବର୍ଷ ପରେ ପ୍ରୟାଗରାଜ, ପୁଣି ଆଉଥରେ କୁମ୍ବମେଳା ଆଯୋଜିତ କରୁଛନ୍ତି । କୁମ୍ବ ମେଳା :- କୁମ୍ବ ମେଳାର ଆଯୋଜିତ ପ୍ରୟାଗରାଜ ବ୍ୟତୀତ ହରିଦ୍ଵାର, ନାଶିକ ଏବଂ ଉଚ୍ଛଳନରେ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ଏହି ମେଳା ୧୯ ବର୍ଷର ବ୍ୟବଧାନରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଅଥପାଇଁ ସମ୍ପଦ ଚାରେଟି ସ୍ଥାନ ଗୋଟି, ପରେ ଗୋଟିଏ ଚଯନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଗଙ୍ଗ, କ୍ଷିପ୍ରା, ଗୋଦାବରୀ ଏବଂ ସଞ୍ଜମ ନଦୀରେ ସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ଅର୍ଦ୍ଧ କୁମ୍ବ :- କୁମ୍ବ ମେଳା ପରି ଅର୍ଦ୍ଧ କୁମ୍ବ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତି ଛାଅ ବର୍ଷ ପରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଅର୍ଦ୍ଧ କୁମ୍ବ କେବଳ ଦୁଇଟି ସ୍ଥାନରେ ଆଯୋଜିତ କରାଯାଏ । ଏହି ଦୁଇଟି ସ୍ଥାନ ହେଉଛି- ପ୍ରୟାଗରାଜ, ଏବଂ ହରିଦ୍ଵାର । ଅର୍ଦ୍ଧ ର ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଧା ହୋଇଥାଏ । ଅଥପାଇଁ ଏହା ଏ ବର୍ଷ ପରେ ଆଯୋଜିତ କରାଯାଇଥାଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ବ :- ୧୭ ବର୍ଷ ପରେ ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା କୁମ୍ବ ମେଳାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ବ ମେଳା କୁହାଯାଇଥାଏ । ଟଳିତ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଜାନୁଆରୀ ୨୦୨୪ ରେ ପ୍ରୟାଗରାଜ ଠାରେ ଆଯୋଜିତ ହୋଇ ଚାଲିଥିବା ମେଳା କେବଳ କୁମ୍ବ ନୁହେଁ ବରଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ବ ମେଳା ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ମହାକୁନ୍ୟ :- ସେହି ଭଲି ପ୍ରତି ୧୪୪ ବର୍ଷ ପରେ ଆଯୋଜିତ ହୋଇଥିବା କୁମ୍ବ ମେଳାକୁ ମହାକୁନ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା କେବଳ ପ୍ରୟାଗରାଜ, ଆଯୋଜିତ କରାଯାଏ । ଏହି କୁମ୍ବମେଳା ବହୁ ବର୍ଷ ଆସେ ଏବଂ ଏଥପାଇଁ ବିଶେଷ ମହା ରହିଛି ।

କୁମ୍ବମେଳା ର
ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଜ୍ୟୋତିଷ
ଅନୁସାରେ ମହାକାଶରେ ଏହା
ରହୁ, ବୃହଷ୍ଟତ ଆଦିକ ମଧ୍ୟ
ରାଶିକ୍ରତ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ ସମ୍ବନ୍ଧ
ନେଇ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଏହା
ପୃଷ୍ଠର ଜଳ ରାଶି ଉପରେ
ରହୁଙ୍କ ତିଥ ଅନୁସାରେ
ପ୍ରଭାବ ରହିଛି ତାହା ଅମାର
ପୂର୍ଣ୍ଣମା ମାନଙ୍କରେ ସମ୍ବନ୍ଧ
ଜ୍ଞାନାର ଉଠିବା ଘଟଣାରୁ କିଛି
ଜାଣି ହେଉଛି । ତେଣୁ ଆମ
ସନାତନୀ ମାନେ ବିନା କାରଣ
ଏଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତିଥ ମାସ ମାନ
କୁମ୍ବ ମେଳା ସ୍ଥାନ ପରମରାତ୍ରି
କରି ନାହାନ୍ତି । ଏହାର ଆଖି
ଓ ବିଜ୍ଞାନ କାରଣ ମଧ୍ୟ ଅଛି
ଏ ଦିଗରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗଣିତ
କରିବାକୁ କାହାରି ସେପରି ଥିବା
ପରିଲିଙ୍ଗିତ ହୁଏ ମାତ୍ର
କାରଣ ଏଗୁଡ଼ିକ ସପରି
କୌଣସି ମୂଲ୍ୟବାନ
ଜାଣପଦିଗଲେ ସନାତନୀ ପାଇଁ
ମହିମା ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ
ଯେତେବେଳେ କି ସାରା ଦେଶ
ତଥାକଥୃତ ଦୁଇଇକାବୀ ମାତ୍ର
ସନାତନୀ ଧର୍ମ ଓ ପରମାର୍ଥକୁ
କରିବାକୁ ଶତ୍ୟବିତ୍ତରେ ଲାଗୁ
ଏପରିକି ଭାରତର କିମ୍ବା
ମାନେ ବିଜ୍ଞାନର ଦୁଇଇକାବୀ
ପଢିଦେଲା ପରେ ସେଇ ଦେଶ
ପ୍ରଗୋଚନାରେ ପଢି ଏଗୁଡ଼ାମାତ୍ର
ବିଶ୍ୱାସ, କୁସଂକ୍ଷାର ଏବଂ
କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଛାର ନାମ
ଯାହା ଖୁବ୍ ନିଦନୀୟ ।

ଶ୍ରୀ ପାତ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ମାନ ସମ୍ପଦ

ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତ

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ
୩

‘ଜୟତୀ, ମଙ୍ଗଳା, କାଳୀ,
ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧିକାଳୀ କପାଳିନୀ
ଦୁଃଖସ୍ଥା, ଯୁଦ୍ଧା, ଶିବା, ଧାତ୍ରୀ
ସୁହା ସୁଧା ନମ୍ବୁଡ଼େ ।’

ଡକ୍ଟର ସୁନ୍ଦର ନାରାୟଣ ପାତ୍ର ଶିକ୍ଷାବିଭାଗ

ପ୍ରତିବସ ଜାନ୍ମୁଆରୀ ୩୧ ତାରଖରେ
 ‘ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଜେବ୍ରା ଦିବସ’ ପାଲନ
 କରାଯାଏ । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାକୃତିକ
 ପରିସ୍ଥିତ୍ୟୀ ଆବାସ ହ୍ରାସ ପାଇଥିବାରୁ
 ଏବଂ ମାନବୀୟ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ
 ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବାରୁ, ଏହି କୋମଳ
 ପ୍ରାଣୀମାନେ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।
 ଯେତେବେଳେ ବାସସ୍ଥାନ ବିପଦରେ
 ପଡ଼ିଥାଏ, ପ୍ରାଣୀ ମାନେ ମଧ୍ୟ
 ବିପଦରେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି । ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ
 ଜେବ୍ରା ଦିବସ, ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧି

କରିବା ଏବଂ ଏହି ପ୍ରାଣୀଙ୍କ
ସଂରକ୍ଷଣରେ ଆପଣ କ'ଣ
କରିପାରିବେ ତାହା ବିଶ୍ୟମରେ
ସତେନତା ଜାଗ୍ରତ୍ତ କରିବା ପାଇଁ
ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଜେବ୍ରାଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ
ଆପ୍ନିକା ମହାଦେଶରେ, କେନିଆ
ଏବଂ ଲଥୁପେଆର ଅର୍ଜି-ମରୁଭୂମି
ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ନାମିବିଆ, ଆଜୋଲା
ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ଆପ୍ନିକାର ପାହାଡ଼ିଆ
ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖାଯାଏ । ଆପଣ ଏକ
ଜେବାକୁ ଏହାର ଅନନ୍ୟ କଳା ଏବଂ

ଧଳା ପଚ ଦ୍ୱାରା ସହଜରେ ଚନ୍ଦ୍ର
କରିପାରିବେ । ଏହି ଦିବସଟି
ସମ୍ବଲତଃ ମୁଖ୍ୟାନ୍ତିଆନର ଜାତୀୟ
ଚିତ୍ତ ଆଖାନା । ଏବଂ ସଂରକ୍ଷଣ
ବାଯୋଲୋଜି ଜନକ୍ଷିତ୍ୟୁଗ, ଭଲି
ସଂରକ୍ଷଣ ସଂଗଠନର ଏକ ସଂଘ
ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।
ଜେହାଗୁଡ଼ିକର ଜୀବନଶୈଳୀ ଏବଂ
ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ
କିପି ରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରିବ ସେ
ବିଷୟରେ ସତେତନତା ବୃଦ୍ଧି

କରବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରବା ପାଇ
ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଜେବ୍ରା ଦିବସର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।
ବର୍ଷମାନ, ଜଙ୍ଗଳରେ ତିନି ପ୍ରକାରର
ଜେବ୍ରା ମିଳିଛି । ଏମାନେ ହେଉଛି କ୍ଷେତ୍ରର
ଗ୍ରେଟିର ଜେବ୍ରା, ସମତଳ ଭୂମିର
ଜେବ୍ରା ଏବଂ ପରିବତ ଭୂମିର ଜେବ୍ରା ।
ଯଦିଓ କେନିଆର ଉତ୍ତର ଅଞ୍ଚଳରେ
ଦେଖାଯାଉଥିବା ଗ୍ରେଟିର ଜେବ୍ରା
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରଳ, ଏମାନେ ଏକ
ବିଲୁପ୍ତାୟମ ଜାତି ଯାହା ଏହାର ମୋଟ
ଜନସଂଖ୍ୟାର ୫୪ % ରୁ ଅଧିକ କ୍ଷତି

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଜେବ୍ରା ଦିବସ

ଏହାକୁ । ଗତ ତନ ଦଶଶ ମଧ୍ୟରେ
ଜେହାରୁଥିଲୁ ସେମାନଙ୍କର ଚମଢ଼ା
ଏବଂ ଛାଳ ପାଇଁ ଶିକାର କରାଯିବା
ଯୋଗୁଁ ଏହି କ୍ଷତି ଦୂତ ଗଠିରେ
ଘରିଛି ।

ଜେହାର ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଉପ-ଜାତି,
ଗ୍ରେଉର ଜେହା ତୁଳନାରେ କମ୍
ବିଲୁପ୍ତପ୍ରାୟ । ସମତଳ ଭୂମିର ଜେହା
ବଢ଼ୁଛନ୍ତି ଏବଂ ବିପଦର ସମ୍ମଖୀନ
ହୃଦୟରେ ନାହିଁ । ପରବର୍ତ୍ତ ଭୂମିର ଜେହା
ଦଶଶ ଆଫ୍ରିକା, ଆଜ୍ଞାଲା ଏବଂ
ନାହିଁଆରେ ବାସ କରନ୍ତି । ଶିକାରର
ବିପଦ ସହିତ, ଏହି ଜେହାରୁଥିଲି
ଶ୍ଵାସୀୟ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବିପଦରେ

ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ପରିପ୍ରକାଶ କରିବା
ହେଲେ ମାସ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର
କରିପାରନ୍ତି । ଜେହାରୁଥିଲି
ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା
ଲାଭହୃଦାରି ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଜେହାରୁ
୨୦୧୫ ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଲେ
ଜେହା ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଜାଣିବା
ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କିପରି ବିପଦରେ
ଦେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ
ଉପରେ ସତେତନତା ଜାଗର୍ତ୍ତ କରିବା
ପାଇଁ ଧାନ କେନ୍ଦ୍ରିତ କରିବା
ପ୍ରକୃତିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଣୀର
ନା କିଛି ଭୂମିକା ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ
ବିପଦ ଓ ସୁରକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତୁ ।

ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କରଣ

ତାହା ରାଜା ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ମନୋରଞ୍ଜନ ପାଇଁ ଲେଖା ଯାଉଥିଲା, ଯାହାକୁ ବରଗାରା ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି ଅଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ, ଏପରିକି ସେହି ଲେଖା ମାଧ୍ୟମରେ ରାଜା ଜମିଦାରମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଗାନ କରାଯାଉଥିଲା । କବି ଦାନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ନିଜ କାବ୍ୟ ରସକଲୋକରେ ଏହାକୁ କଠୋର ସମାଜୋତନା କରିଛନ୍ତି । ପରବର୍ତ୍ତା ଅବସ୍ଥାରେ ସାହିତ୍ୟର ସ୍ଵରୂପରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଥିଲା ଓ ସାହିତ୍ୟ କେବଳ କାବ୍ୟ କବିତା ଭିତରେ ସାମିତି ନରହି ଗଢ଼, ନାଚେ, ଉପନୟାସ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଚମ୍ପ ଚମା ଆଦି ରୂପରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କଲା, ଯେଉଁଥରେ ସମାଜର ନିର୍ମଣ ଚିତ୍ର ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଲା । ସାହିତ୍ୟ ସାଧାରଣ ନିସ୍ରେଷ୍ଟିତର ସ୍ଵର ଭାବରେ ପାଠକାୟ ଅନୁଭି ଲାଭକଲା । ଯେଉଁ ଲେଖା ବା ସ୍ଵର୍ଷିତ ସାର୍ବଜନୀନ ଓ ସାର୍ବ କାଳାକାରୀରେ ଥାଏଥାଏ ବା ଯାହାକୁ ପାଠ କଲେ ବାରମ୍ବାର ପାଠ କରିବାର ଜଣା ହୁଏ ତାହା ହୁଏ ସାହିତ୍ୟ । ସାହିତ୍ୟକ ତା'ର ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରକାଶ ଓ ସେ ଦିତାଯ ପ୍ରକାପତି । ତା'ର ସୃଷ୍ଟି ଯେତେ ସୁନ୍ଦର ହେବ ସେ ସେତେ ପାଠକାୟ ଅନୁଭି ଲାଭ କରିପାରିବ । ଜଣେ ସାହିତ୍ୟକ ତା'ର ଲେଖା ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ସାମାଜିକ ବିଷ୍ଵର ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । କେତେଜଣା ସାହିତ୍ୟକ ଓ ଦାର୍ଶନିକଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାମ୍ଭରେ ରାଷ୍ଟ୍ର କିମ୍ବର ସଂଘର୍ତ୍ତ ହୋଇପାରିଥିଲା । ସଂସ୍କୃତ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ପରିଚୟ । ସଂସ୍କୃତ କହିଲେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ବା ଏକ ସମାଜର ଚାଲିଲଣି, ରାତିନାଟି, ପୋକାଳ, ଅସ୍ତ୍ରବିଶ୍ୱାସ, ଧର୍ମୀୟ ଭାବନା, କଳା ସାହିତ୍ୟ, ବିଚାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଦିକୁ ବୁଝଇଥାଏ । ସାହିତ୍ୟ ଓ କଳା ସଂସ୍କୃତର

ଏ ପ୍ରାଚୀ ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ତଥା ଜୀବ ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ
ଓ କଳା ଯେତେ ସମୃଦ୍ଧ ସେ ଦେଶ
ସେତେ ସଂସ୍କୃତ ସମ୍ପର୍କ । ସାହିତ୍ୟ ଓ
ସଂସ୍କୃତ ମାଧ୍ୟମରେ ରହିଛି ଏକ ନିବିତ
ସମ୍ପର୍କ । ଉତ୍ତର ଉତ୍ତରାଂଶ ପରିପୂରଣକ ।
ସାହିତ୍ୟକ ସଂସ୍କୃତର ମହନୀୟତାକୁ ନିଜ
ସୃଷ୍ଟିରେ ପରିପ୍ରକାଶ କରିଥାଏ ଓ ଏହା
ସଂସ୍କୃତର ଜାଗର୍ତ୍ତ ପ୍ରହରଣ । କଳା ଓ
ସାହିତ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ସଂସ୍କୃତ ଲୋକ
ଲୋଚନକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୋଟିଂ ଜାତି ବା
ସମାଜର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟର ରାତି
ନାଟି, ଚାଲିଚଳନ, ଖାଦ୍ୟପ୍ରୟେ,
ପୋକାଳ ପରିଚ୍ଛଦ, ଧାର୍ମିକ ଭାବନା, ଆସ୍ତି
ପରମାଣୁ, ଭାଷା ସାହିତ୍ୟ, କଳା ଶିକ୍ଷା,
ପ୍ରଣାଳୀ ଜ୍ଞାନିକୁ ବୃଦ୍ଧାଳ୍ୟାଏ । ଏହାକୁ
ସାମାଜିକ ଜୀବନଶୈଳୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ
। ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତକୁ ଭାରତର ସବୁଠାରୁ
ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।
ବୈଦିକ ଯୁଗରେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ମୌଖିକ
ଭାବେ ପ୍ରକଳିତ ଥିଲା । ଲୋକମନେ
ପ୍ରକୃତିର ଉପାସକ ଥିଲେ । ଜଙ୍ଗଳରେ
ବସବାସ କରୁଥିଲେ ଓ ଜଙ୍ଗଳରେ ଫେଳ
ମୂଳ ଆହାର କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ
କରୁଥିଲେ । ଜପତପ, ସାଧନ ଯଜ୍ଞ କରି
ଉତ୍ସବମଙ୍ଗ ଉପାସନା କରୁଥିଲେ । ଧାରେ
ଧାରେ ମଣିଷ ଜୀବନ ଶୈଳୀରେ
ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା । ନିଜର
ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଅନୁଭବ କରି ଖାଦ୍ୟ,
ବସ୍ତ୍ର, ପୋକାଳ, ଚାଲିଚଳଣା, ଶିକ୍ଷା
ଦାକ୍ଷରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଥିଲା । ପ୍ରାଚୀନ
ଭାରତରେ ଶ୍ରୀଷ୍ଟ ମୂର୍ଖ ୨୭୦୦ ବେଳକୁ
indus valley ସତ୍ୟତା ମଣିଷକୁ ଏକ
ସାମାଜିକ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାର
ପ୍ରେରଣା ଦେଇଥିଲା ବୋଲି ଏତିହାସିକ
ମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି । ଏହାକୁ ଭାରତର
ପ୍ରାଚୀନ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବୋଲି

ଧର୍ମବିଳମ୍ବୀ, ବହୁ ଜୀତି, ବହୁ ସମ୍ପଦାଯକୁ ନେଇ ଗଢି ଉଚ୍ଛିତ ଭାବୁରୀଏ ବିବିଧତା ଭିତରେ ଏକଟା ହିଁ ଭାରତର ଆଦର୍ଶ । ହିଁଥି, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ, ମୁସଲମାନ, ଜୈନ, ବୃଦ୍ଧ ଲହୁଦି, ପାର୍ବୀ, ଶାକ୍, ଗାଣପତ୍ୟ ଧର୍ମବିଳମ୍ବୀ ଲୋକ ଭାରତରେ ବାସ କରନ୍ତି । ମୁସଲମାନମାନେ ଅଳ୍ପାକ୍ଷର ପୂଜା କଲାବେଳେ, ମନ୍ଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜାକୁ ବିରୋଧ କରନ୍ତି । ଆରବୀ ଓ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ଭାଷାକୁ ପ୍ରହଶ କରିବା ସହିତ ମାସ ଉତ୍ସବକୁ ନିଜର ଧର୍ମ ସହିତ ଯୋଗିଥାନ୍ତି । ବୋନ୍ଦ, ଜୈନ ଧର୍ମବିଳମ୍ବୀ ମୀ ଲୋକମନେ ମାସ ଉତ୍ସବକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିରୋଧ କରିଥାନ୍ତି । ହିସୁମାନେ ମନ୍ଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜାକୁ ପ୍ରାଧାର୍ୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମର ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବନ ଶୈଳୀ, ଭାବନାତି, ଭାଷା, ଖାଦ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । କହିବାକୁଗଲେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କରିତି । ଓଡ଼ିଶା କଥା ଯଦି ବିରାଗ କରିବା ତା'ହେଲେ ଦେଖିବା ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିବାସୀ ସମାଜ ହିସ୍ବ ସତ; କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ଦେଶ ପୋଷାକ, ଆସ୍ତି ଦିଶ୍ୟା, ଖାଦ୍ୟପେଯ, କଳା, ସଂଗାତ, ଭାଷା, ଓଡ଼ିଆ ମାନଙ୍କତାରୁ ଭିନ୍ନ ଏହା ଏକ ଅଳଗା ସଂସ୍କୃତିର ପରିଚୟ ବହନ କରିଥାଏ ବା ଏହାକୁ ଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି ଅର୍ଥହିତ କରାଯାଏ । ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତିକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥହିତ କରାଯାଏ । ଓଡ଼ିଆର ପୋଷାକ, ଖାଦ୍ୟ, ବାରମାସରେ ତେର ପର୍ବ ପାଳନ କରିବାର ପରମରା, ନୃତ୍ୟ ସଂଗାତ ସବୁ କିନ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିତିକାନ୍ତି ସହିତ ସମାନ । ଓଡ଼ିଆର ପ୍ରିୟ ପାଖଳ ଭାତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଲାଗି ହୁଏ । ଓଡ଼ିଶାର ଓଡ଼ିଶା ନୃତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ

ଯଥା—ଶାଦ୍ୟ, ଚାକୁଳା, ସଂଗାତ, ପୋଷାକ ଏକ ନିଆର । ପୂର୍ବ ଡେକ୍ଷାର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଉତ୍ତିଶ୍ଵାର ସଂସ୍କୃତି ଉତ୍ତରର ମଧ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ପାରିଲକ୍ଷତ ହୋଇଥାଏ । ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ମନ୍ଦିର ସଂସ୍କୃତି ଓ ତା'ର ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟକ୍ତିଗୁଣ ଗୁରୁକୁଳରେ ରହି ବ୍ୟକ୍ତ ନିଜକୁ ଜଣେ ସଂସ୍କାର ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରେମା ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ନିଜକୁ ଗତି ତୋଳୁଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ବିଦେଶୀମାନେ ଭାରତୀୟ ଅଧିକାର କଲେ ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଯାଇ ସମସ୍ତ ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିର ଭାଙ୍ଗି ମସଜିଦ ତିଆରି କଲେ । ଠିକ୍ ଘେରଇଲି ବ୍ରିଟିଷ୍ସମାନେ ଭାରତୀୟ ଗୁରୁକୁଳ ଶିକ୍ଷା ପରିଚିତ କରିବେଇ ଲାଗାଇ ପାଠ୍ୟକୁ ପ୍ରଚଳନ କଲେ । ଫଳରେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଆମ ଲୋକମାନେ ଭୁଲିଯାଇ ପାଶାତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଅନୁକରଣ କଲେ । ଫଳରେ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ବାଷ୍ପ ପ୍ରେମ ବଦଳରେ ସ୍ଥାର୍ଥପରତା ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଉତ୍ତିଶ୍ଵାର ଲୋକମାନେ କିରଳି ନିଜ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଦୂରେଇଦେଇ ପାଶାତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ପଛରେ ଗୋତରଥିଲେ ତା'ର ନିଖୁଣ୍ଣ ଚିତ୍ର ଫଳୀର ମୋହନ ସେନାପତିଙ୍କ କରିତା ‘ମୁଁ ହାଟ ବାହୁଡ଼ା’ରେ ପ୍ରତିପଳିତ ହୋଇଛି । ଉକ୍ଳନ କଳାର ଦେଶ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ନାଁ ଥିଲା ଉକ୍ଳନ । ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ତଳେ ଉତ୍ତିଶ୍ଵାର ଚାରୁକଳା । ଓ କାରୁକଳା, ବାଣିଜ୍ୟ କଳା ଥିଲା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚକୋଟିର । ଉକ୍ଳନର ବଣିକ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶକୁ ସମ୍ବନ୍ଦ୍ର ପଥରେ ନୌକା ମାଧ୍ୟମରେ ଯାଇ ବାଣିଜ୍ୟ କରୁଥିଲେ ।

ସ୍ମୃତି ସାହିତ୍ୟ

ଲମାରିରେ ସମ୍ପଦିତିବା
ନିକର କିଛି ହୁନ୍ତି ଜିନିଷ
ଖୋଜାଣେକି କରି
ନିପାଳକାରୁ ଅଗର୍ଯ୍ୟ ଧର୍ମପଦ୍ମି ଲକ୍ଷର
ଉତ୍ତର ଜିନିଷର ବାହାର କରି
ଆଣିଲେ । ଜିନିଷ ଉତ୍ତର ରପା
ଚିଆରି ଡିବାଟିଏ ଖଣ୍ଡାଳଥିଲା ।
ବେଶ ସର୍ବପରିଶରେ କଳାମ୍ବକ
କୌଣସିରେ ଗଢା ହୋଇଥିଲା
କମଳଗଢ଼ରା ତିବାଟି । ଆହେବା
ବିରଳ ଚିତ୍ରରେ । ଡିବାଟିରେ ଝୋଟିଆ
ତାଳାଟେ ଲଗାଯାଇଥିଲା । ମତେ ଆଉ
ପିଲାରିଲ୍ଲୁ ସେଥରେ ହାତ ମାରିବାକୁ
ଦେଉଥିଲେ ଧର୍ମପଦ୍ମ । ଧର୍ମପଦ୍ମ
ସଦାବେଳେ କହନ୍ତି- ତହିଁରେ ମୋର
ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ବଦ ରଖିଛି, ଜିନ୍ଧାମାଯାଏ
କାହାରିକୁ ହୁଅଛା ଦେବିନି ।

ଧର୍ମପଦ୍ମ ଦିବେ ହରବର ହୋଇ
ଲକ୍ଷର ବବ କରିବାକୁ ରୁଳିଗଲେ ।

ସେଇ ରୂପା ଥିଥାଏ ହୋକାଟର ବାହୀ
ଭିତରେ ଖଣ୍ଡାଳଥିବା ସେଇ ଅମୂଲ୍ୟ
ସମ୍ବଦକୁ ନିରେଖା ଦେଖିବା ପାଇଁ
ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇରିଲି । ମୋ ମନରେ
ବଳବତୀ ଲାଜା ଗାନ୍ଧି ଉଠିଲା । ଆହେବା
ହୋଇ ଝୋଟିଆ କମଳଗଢ଼ ବାହାଟିକୁ
ଆଲିଗା ବିତରୁ କାହିଁ ଆଣିଲି ।

ସେଇ ରୂପା ଥିଥାଏ ହୋଇବାରେ
ବାହୀ ଭିତରେ ଖଣ୍ଡାଳଥିଲା ।

ମୋର ଉତ୍ତର ଓ କାହାର ଆହୁରି
ବିତରି ଉତ୍ତର ମୁଦ୍ରା ଗୁଡ଼ିକର ଠନ୍ଠନ୍ଠ
ହାଲକା ଶର ଶୁଣଗଲା ମତେ ।

ଲାଗିଲା, ଧର୍ମପଦ୍ମ ଏତିହାସିକ ମହାର

ଅବସାନ

ଶରତ ଦାଶ

ଶୁଣ୍ୟ ହୃଦୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ କିବିବା
ସମ୍ବଦା ଆହୁରି ନାହିଁ
ଭାଜିଗଲା ପରେ ଯୋତିବା କାହାକୁ
ସମ୍ବଦ କି ହୁଏ କାହିଁ
ସାଧାନତା ସିନା ମିଳେ ପରାଧାନ
ଶାସନତତ୍ତ୍ଵ କବଳେ
ମିଳକି ତାହା ପ୍ରପାଦନ ଯେବେ
ଉଦ୍‌ବନ୍ଧ ମାନସରୁ
ପରାଧାନତାର ଅଭ୍ୟାସ ଯାହାର
ହୋଇଲାମି ପ୍ରାତନ
ସେ କି ପାରେ ହୁଏ ସାଧାନତା ମାର୍ମ
ଦେଇପାରେ ତାର ମାନ
ଭଲ ଲାଗେ ଯାକୁ ଭିକିନି ପ୍ରକୃତି
ମାଗାରେ ସବୁ ଲୋତା
ସାଧାନତା ଅର୍ଥ ସେ କାହିଁ ହୁଏକି
ଦୁଇଟି ବନ୍ଦନ ପାତା
ଗଣତ ନୁହେଁ ଜନତାର ତତ୍ତ୍ଵ
ମେତା ହେତୁ ହେତୁ ତତ୍ତ୍ଵ
ଏକହନ୍ତାବାଦ ନୁହେଁ ବେଶି ଦୂର
ବ୍ୟକ୍ତିଗୁରୀ ଯୁଦ୍ଧ ତଳେ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

କାବ୍ୟ କଳିକା

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ
ନିର୍ମିତ ଭାବବା ତୋଳି

ସିର୍ବ୍ବ କଳା ମୋ ହୃଦୟ ବାଟିକା

ପୁଷ୍ପ ସୁରତି ବୋଲି

ଭାବ ମହାନ ଶର ଲାକିତ୍ୟର

ମିଳା ମିଳା ପ୍ରାତି ହୁଏଁ

ଭରାନୁଗାମେ କୁକୁରେ ଜାଗେ

ଭାବ କେତେ ନୂଆ ଦୁଆ

ମୁକ୍ତ ମୋ ଭାବନା ଭାଜି

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ

ନିର୍ମିତ ଭାବ ମୋ ହୃଦୟ ବାଟିକା

ପୁଷ୍ପ ସୁରତି ବୋଲି

ଭାବ ମହାନ ଶର ଲାକିତ୍ୟର

ମିଳା ମିଳା ପ୍ରାତି ହୁଏଁ

ଭରାନୁଗାମେ କୁକୁରେ ଜାଗେ

ଭାବ କେତେ ନୂଆ ଦୁଆ

ମୁକ୍ତ ମୋ ଭାବନା ଭାଜି

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ

ନିର୍ମିତ ଭାବ ମୋ ହୃଦୟ ବାଟିକା

ପୁଷ୍ପ ସୁରତି ବୋଲି

ଭାବ ମହାନ ଶର ଲାକିତ୍ୟର

ମିଳା ମିଳା ପ୍ରାତି ହୁଏଁ

ଭରାନୁଗାମେ କୁକୁରେ ଜାଗେ

ଭାବ କେତେ ନୂଆ ଦୁଆ

ମୁକ୍ତ ମୋ ଭାବନା ଭାଜି

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ

ନିର୍ମିତ ଭାବ ମୋ ହୃଦୟ ବାଟିକା

ପୁଷ୍ପ ସୁରତି ବୋଲି

ଭାବ ମହାନ ଶର ଲାକିତ୍ୟର

ମିଳା ମିଳା ପ୍ରାତି ହୁଏଁ

ଭରାନୁଗାମେ କୁକୁରେ ଜାଗେ

ଭାବ କେତେ ନୂଆ ଦୁଆ

ମୁକ୍ତ ମୋ ଭାବନା ଭାଜି

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ

ନିର୍ମିତ ଭାବ ମୋ ହୃଦୟ ବାଟିକା

ପୁଷ୍ପ ସୁରତି ବୋଲି

ଭାବ ମହାନ ଶର ଲାକିତ୍ୟର

ମିଳା ମିଳା ପ୍ରାତି ହୁଏଁ

ଭରାନୁଗାମେ କୁକୁରେ ଜାଗେ

ଭାବ କେତେ ନୂଆ ଦୁଆ

ମୁକ୍ତ ମୋ ଭାବନା ଭାଜି

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ

ନିର୍ମିତ ଭାବ ମୋ ହୃଦୟ ବାଟିକା

ପୁଷ୍ପ ସୁରତି ବୋଲି

ଭାବ ମହାନ ଶର ଲାକିତ୍ୟର

ମିଳା ମିଳା ପ୍ରାତି ହୁଏଁ

ଭରାନୁଗାମେ କୁକୁରେ ଜାଗେ

ଭାବ କେତେ ନୂଆ ଦୁଆ

ମୁକ୍ତ ମୋ ଭାବନା ଭାଜି

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ

ନିର୍ମିତ ଭାବ ମୋ ହୃଦୟ ବାଟିକା

ପୁଷ୍ପ ସୁରତି ବୋଲି

ଭାବ ମହାନ ଶର ଲାକିତ୍ୟର

ମିଳା ମିଳା ପ୍ରାତି ହୁଏଁ

ଭରାନୁଗାମେ କୁକୁରେ ଜାଗେ

ଭାବ କେତେ ନୂଆ ଦୁଆ

ମୁକ୍ତ ମୋ ଭାବନା ଭାଜି

ରେସମ୍ୟ ଛେତର ଭାବ ମନକରିବେ

ନିର୍ମି

